

INVENTARISATIE DIERENWELZIJN KINDERBOERDERIJ HET AKKERTJE

Mandy van de Griendt

Rick Severijns

1-3-2026

1. Inleiding

Tijdens de raadsvergadering van 11 november 2025 is een motie aangenomen die het college verzoekt te inventariseren hoe het dierenwelzijn op kinderboerderij het Akkertje is geborgd en hierbij het Keurmerk Diervriendelijke Kinderboerderijen en het Kinderboerderijenbesluit als leidraad te gebruiken. NB: voor de leesbaarheid wordt kinderboerderij het Akkertje vanaf nu afgekort tot KBA.

2. Beheer kinderboerderij het Akkertje

Gemeente is eigenaar van KBA (waaronder het terrein, hoofdgebouw, schuilstallen, overige opstallen, hekwerken, speelvoorzieningen & valondergronden en de dieren). In opdracht van gemeente wordt het dagelijks beheer van KBA uitgevoerd door Middin. Afspraken hieromtrent zijn vastgelegd in de huurovereenkomst grond en bedrijfsruimte en de overeenkomst inzake beheer KBA. Voor de uitwerking van de motie is nauw samengewerkt tussen de beheerder KBA van Middin en de beleidsmedewerker dierenwelzijn van gemeente.

3. Keurmerk Diervriendelijke Kinderboerderijen.

Bron: <https://www.diervriendelijkerekinderboerderijen.nl/keurmerk-diervriendelijke-kinderboerderijen/>

Om dit keurmerk te krijgen dient de kinderboerderij te voldoen aan de volgende voorwaarden:

1. Alle dieren mogen oud worden op de kinderboerderij
2. Er wordt niet met de dieren gefokt en eieren worden dus ook niet uitgebroed
3. Is er plek voor een nieuw dier dan wordt deze alleen aangeschaft vanuit een situatie dat het dier opvang nodig heeft. Er worden geen dieren bij fokkers aangeschaft
4. Sociale dieren zitten altijd met soortgenoten gehuisvest
5. De dieren hebben voldoende ruimte om zich natuurlijk te kunnen gedragen (zie voor richtlijnen van ruimte het Kinderboerderijenbesluit)
6. De dieren kunnen zich terugtrekken van de bezoekers
7. Er zijn geen actieve knuffeluurtjes met prooidieren
8. Er zijn geen exotische dieren op de kinderboerderij. Indien die er wel zijn dan is er een uitsterfbeleid en tracht men ze elders op een goede plek te plaatsen. Slangen, vogelspinnen, uilen en roofvogels zitten per definitie niet op de kinderboerderij.
9. Dieren worden niet verhuurd, niet uitgeleend of gebruikt voor evenementen buiten de kinderboerderij. Ook worden er geen benodigheden verhuurd zoals bijv. broedmachines en huifkarren
10. Er worden geen evenementen georganiseerd op de kinderboerderij waarbij dieren misbruikt worden, zoals bijvoorbeeld roofvogelshows
11. Paarden, pony's, ezels, bokken etc. worden niet ingezet als lastdier of trekdier
12. Men brengt de bezoekers respect voor dieren bij en geeft hen het goede voorbeeld
13. Als een dier ziek is zorgt men er voor dat het dier medisch behandeld wordt
14. Als een dier niet meer beter kan worden en erg lijdt, euthanaseert een dierenarts het dier
15. Er is een diervriendelijk beleid over het omgaan met gedumpte dieren
16. De kinderboerderij dient zijn uiterste best te doen de dieren te beschermen tegen roofdieren en vandalen/dierenbeulen.

KBA voldoet aan al deze voorwaarden met uitzondering van voorwaarde 2: Er wordt niet met de dieren gefokt en voorwaarde 8: Er zijn geen exotische dieren op de kinderboerderij aanwezig. Onderstaand leggen we uit waarom KBA niet aan deze voorwaarden voldoet:

INVENTARISATIE BORGING DIERENWELZIJN KINDERBOERDERIJ HET AKKERTJE

Fokbeleid KBA:

Bron: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/bedrijfsmatig-huisdieren-houden/huisdieren-fokken>

Op deze webpagina van RVO is het volgende aan regelgeving te vinden over het fokken met huis- en hobbydieren:

1. de ouderdieren geen ernstige erfelijke afwijkingen en ziekten doorgeven aan de jongen;
2. de ouderdieren geen schadelijke uiterlijke kenmerken doorgeven aan de jongen;
3. de ouderdieren geen ernstige gedragsafwijkingen doorgeven aan de jongen;
4. het aantal nesten of nakomelingen de gezondheid of het welzijn van het dier niet benadeelt;
5. de voortplanting op een natuurlijke manier gebeurt.

Op KBA wordt uitsluitend gefokt met geiten en cavia's waarbij de regelgeving vanuit RVO strikt in acht wordt genomen. Jaarlijks wordt zorgvuldig afgewogen of er met een dier wordt gefokt afhankelijk van de omvang en de samenstelling van de populatie van de diersoort (man-vrouw, jong-oud). Daarbij wordt er niet meer gefokt met dieren die een bepaalde leeftijd hebben bereikt; de exacte maximale leeftijd verschilt per diersoort en ras.

Van de geiten blijven alle jongen op de kinderboerderij. De mannelijke lammeren worden gecastreerd en na enkele weken weer bij de groep geplaatst. Er wordt niet jaarlijks met de geiten gefokt, om overbevolking te voorkomen. Tevens wordt zorgvuldig gezocht naar een raszuivere bok die niet verwant is aan de geiten die hij gaat dekken.

Voor het fokken van cavia's geldt dat de vrouwelijke dieren vóór de leeftijd van één jaar hun eerste nest moeten krijgen. Wanneer zij op latere leeftijd voor het eerst bevallen, kan dit leiden tot geboorteproblemen door een te nauw bekken. Om dit te voorkomen worden de vrouwelijke cavia's gedekt en laten we hen vóór hun eerste levensjaar bevallen. Dit verkleint tevens het risico op problemen bij eventuele latere dracht. De mannelijke jongen worden overgenomen door een vast contactpersoon bij een dierenwinkel die de dieren verhandelt.

Het fokken met de geiten en de cavia's op KBA heeft dus ten doel de populatie gezond en vitaal te houden.

Exoten op het terrein:

Bron: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/huis-en-hobbydierenlijst>

In de huis- en hobbydierenlijst staan de zoogdieren opgesomd die gehouden mogen worden als huis- of hobbydier. Op het terrein van KBA bevinden zich echter ook met enige regelmaat Nijlganzen en Canadese ganzen die beide als een invasieve exoot zijn bestempeld. Met het ganzenbeheer behandelen we jaarlijks de eieren om broedsucces op het terrein te voorkomen en worden de ganzen regelmatig door de medewerkers weggejaagd. Desondanks is en blijft het terrein van KBA een aantrekkelijke verblijfplaats voor deze exotische watervogels en voldoet KBA daarmee niet aan deze voorwaarde.

4. Kinderboerderijenbesluit

Bron: <https://www.diervriendelijkekinderboerderijen.nl/wp-content/uploads/2024/06/kinderboerderijenbesluit-juni-2016-dev.pdf>

Het Kinderboerderijenbesluit is een initiatief van Stichting Comité Dieren noodhulp en Stichting Dierenvangnet ter aanvulling op de huidige wet- en regelgeving ten aanzien van Dierenwelzijn. Volgens de initiatiefnemers sluit de huidige wet- en regelgeving namelijk onvoldoende aan op de werkelijke welzijnsbehoeften van dieren op een kinderboerderij. In het Kinderboerderijenbesluit worden richtlijnen en regels gegeven voor het houden van dieren op een kinderboerderij. De initiatiefnemers hopen dat het Kinderboerderijenbesluit als leidraad gaat dienen voor verantwoord beheer en dat het dierenwelzijn hierdoor beter geborgd wordt op alle kinderboerderijen in Nederland. We geven per richtlijn een uitwerking hoe op KBA hier invulling aan wordt gegeven.

Educatie

KBA biedt educatieve programma's en activiteiten voor kinderen en volwassenen. Er wordt hiervoor ook samengewerkt met basisscholen. Er wordt speciale aandacht besteed aan het verantwoord fokken en verzorgen van dieren, zodat kinderen en volwassenen begrijpen waarom bepaalde dieren wel of niet worden gefokt en welke factoren bijdragen aan hun welzijn.

Het goede voorbeeld

KBA geeft het goede voorbeeld door diersoorten die graag omringd zijn door soortgenoten niet alleen in een kooi of een stal te laten verblijven. Ze verblijven in een groep of een koppel. Bezoekers worden gestimuleerd om op een respectvolle manier om te gaan met de dieren. Enkel onder toezicht vindt er interactie plaats tussen mens en dier waarin wordt laten zien hoe een dier wel/niet benaderd, opgepakt en aangeraakt kan worden. Door uitleg en voordoen worden bezoekers zich bewust van de impact die mensen kunnen hebben op dieren en hun welzijn.

Welke diersoorten op de kinderboerderij

De eerder genoemde huis- hobbydierenlijst is leidend voor welke diersoorten wettelijk zijn toegestaan om te mogen houden. Op KBA zijn de volgende diersoorten vanuit de huis- hobbydierenlijst aanwezig: Hert, Koe, Ezel, Schaap, Geit, Varken, Kip, Konijn, Cavia, diverse volière vogels en drie katten.

Verder is er een ruime biodiversiteit van in het wild levende dieren aanwezig op het terrein en omliggende watergangen.

Gedumpte dieren

Dieren die bij KBA over of voor het hek worden gezet omdat de eigenaar er vanaf wil, worden door KBA ondergebracht bij een desbetreffende opvangorganisatie. Voor vervoer van gedumpte dieren zijn afspraken met de Dierenambulance Den Haag e.o.

KBA probeert het dumpen van dieren te voorkomen door hierover aan de bezoekers goede voorlichting te geven als ze kenbaar maken afstand te willen doen van hun huisdier.

Huisvesting

Het uitgangspunt bij de huisvesting is de natuurlijke behoefte van het dier. Groeps- of kuddedieren worden bij KBA in groepen (hert, schaap, geit en kip) of in koppels gehouden (varken, koe en ezel). De varkens hebben een varkenskuil waar ze lekker kunnen wroeten en een modderbad kunnen nemen. De herten, schapen, geiten, koeien en ezels hebben 24/7 de mogelijkheid om naar buiten te kunnen, maar ook de mogelijkheid beschutting op te zoeken tegen zon, regen en wind in de schuilstallen op het terrein. De dierenverblijven worden

INVENTARISATIE BORGING DIERENWELZIJN KINDERBOERDERIJ HET AKKERTJE

regelmatig goed gereinigd/uitgemest en eventueel ontsmet, waarbij goed opgelet wordt dat er geen resten van ontsmettings- en schoonmaakmiddelen achterblijven in de verblijven.

Op het terrein van KBA is een professionele quarantaineruimte aanwezig waar een ziek dier afgezonderd kan worden om verdere besmetting te voorkomen en in alle rust kan herstellen. Alle dieren hebben zowel binnen als buiten de mogelijkheid om zich terug te trekken indien zij geen zin hebben in contact met mensen.

Voor de kippen is al geruime tijd een afschermplicht van kracht vanwege de vogelgriep. KBA voldoet hieraan met een overdekte kippenren. Voor de konijnen en de cavia's is een binnenruimte ingericht waarin rekening wordt gehouden met voldoende leefruimte per dier, temperatuur, ventilatie, bodembedekking en diervriendelijke verlichting. De dieren hebben te allen tijde toegang tot vers water en voedsel. De dierenverblijven hebben geen scherpe randen waar de dieren zich aan kunnen verwonden of giftige materialen waar ze aan kunnen knagen. Voor de konijnen is ook een konijnenheuvel aangelegd op het terrein waar ze naar hartenlust kunnen graven en naar behoefte binnen of buiten kunnen verblijven.

Gezondheid

Er geldt op het terrein van KBA een voederverbod voor bezoekers om te voorkomen dat de dieren verkeerde of teveel eenzijdige voeding binnen krijgen. Dit voederverbod staat aangegeven met borden rondom en op het terrein. Bezoekers kunnen wel tegen een kleine vergoeding voederzakjes kopen en krijgen bij aankoop uitleg over het belang van goede voeding en op welke wijze de dieren veilig gevoerd kunnen worden (met een vlakke open hand). KBA hanteert een voederschema met daarop welke voeding in welke hoeveelheid per dier gegeven mag worden door de medewerkers.

Bij ziekte van een dier wordt door KBA een veearts of dierenarts geraadpleegd. Medische verrichtingen worden alleen uitgevoerd door, of in overleg met, een dierenarts. Alle dieren op KBA zijn ingeënt tegen ziekten om besmetting door andere dieren, bezoekers en medewerkers te voorkomen. Indien er sprake is van ondertemperatuur bij een ziek dier heeft KBA de beschikking over een warmtelamp.

Van de hoefdieren worden de hoeven bekapt door een gediplomeerde hoefsmid. De schapen worden jaarlijks geschoren door een erkend schapenscheerder. Jaarlijks controleert een dierenarts de gebitten van de dieren.

Per dier wordt door de beheerder van KBA een logboek bijgehouden waarin alle ziekten, gedragsveranderingen, problemen en verrichtingen in bijgehouden worden. Dit logboek is inzichtelijk voor de overige medewerkers en voor de dierenarts/veearts bij medische handelingen.

Inperkingen

Bij KBA worden de dieren zo min mogelijk beperkt in hun bewegingsvrijheid. Alleen als daar een noodzaak toe bestaat vanwege bijvoorbeeld een ophokplicht/quarantaine bij een besmettelijke ziekte of agressief gedrag van een dier naar andere dieren of bezoekers kan de bewegingsvrijheid ingeperkt worden. Bij KBA worden de dieren ook niet onthoord (geiten, herten, koe). De kippen zijn wel gekortwiekt om te voorkomen dat ze het terrein afgaan.

Benaderen en hanteren

De dieren hebben de mogelijkheid zich van de bezoekers af te zonderen. Zij kunnen zich terugtrekken in aparte ruimtes die niet toegankelijk zijn voor bezoekers, zodat zij rust en privacy kunnen ervaren wanneer dat nodig is. Voor de kleinere dieren geldt bovendien dat er niet met hen geknuffeld wordt, zodat zij geen onnodige stress of ongemak ervaren door direct menselijk contact. Specifiek zijn de leefomgevingen van de koeien, herten en ezels niet toegankelijk voor bezoekers, om hun veiligheid en welzijn te waarborgen.

INVENTARISATIE BORGING DIERENWELZIJN KINDERBOERDERIJ HET AKKERTJE

Transport

De dieren bij KBA worden alleen bij hoge nood getransporteerd, omdat een transport altijd stress oplevert en daarom niet wenselijk is. Bij ziekte van een dier komt de dierenarts of veearts naar KBA, tenzij dit echt niet anders kan. Indien een dier toch vervoerd moet worden dan zal dit op een deugdelijke wijze plaatsvinden in een voor het dier geschikte bench of trailer.

Fokken, opvang en herplaatsing

Zie ook het fokbeleid KBA onder paragraaf 3 Keurmerk Diervriendelijke Kinderboerderijen. Mannetjes dieren worden bij KBA standaard gecastreerd om ongewenste voortplanting te voorkomen en het gedrag van de mannetjes in de groep positief te beïnvloeden. KBA onderhoudt actief een netwerk met andere kinderboerderijen, zodat dieren indien nodig herplaatst kunnen worden zonder dat zij in de handel (Marktplaats) terechtkomen. Uitzondering hierop zijn de jonge mannelijke cavia's die vanuit het fokbeleid KBA worden overgenomen door een vast contactpersoon bij een dierenwinkel die de dieren verhandelt.

Levensbeëindiging

De dieren op KBA kunnen oud worden en krijgen de medische zorg die ze nodig hebben voor behoud van kwaliteit van leven. Streven is om de dieren een natuurlijke dood te laten sterven. Alleen als er sprake is van uitzichtloos lijden kan op advies van een dierenarts besloten worden een dier te euthanaseren. De euthanasie wordt op locatie KBA uitgevoerd door een dierenarts. De kadavers van overleden of geëuthanaseerde dieren worden door Rendac afgevoerd voor destructie en worden niet aangeboden voor slacht / consumptie.

Toezicht en veiligheid

Tijdens de openingstijden voor publiek is er te allen tijde toezicht door medewerkers, vrijwilligers en cliënten van Middin en is de veiligheid van de dieren gewaarborgd. Buiten de openingstijden voor publiek zijn er overdag eveneens medewerkers, vrijwilligers en cliënten van Middin aanwezig voor de noodzakelijke dagelijkse voeding en verzorging met voldoende toezicht op de dieren. In de avonduren en 's nachts zijn er echter geen mensen aanwezig op het terrein en kunnen alleen de verblijven voor de konijnen, cavia's, kippen en volière vogels afgesloten worden. Alle overige dieren staan buiten op het terrein en/of in half open schuilstallen. Er is dan geen toezicht op de veiligheid van de dieren en KBA heeft al enkele nare ervaringen achter de rug qua mishandeling van dieren en vernielingen aan gebouw, hekwerk en stallen.

De initiatiefnemers van het Kinderboerderijenbesluit geven de volgende aanbevelingen om het toezicht en de veiligheid voor de dieren beter te waarborgen:

- een beheerder woonachtig op het terrein,
- het plaatsen van bewakingscamera's en alarminstallaties met opvolging door een meldkamer van een beveiligingsbedrijf,
- veiligheidsmaatregelen met een afschrikwekkende werking zoals lampen die aangaan bij beweging, hoge hekken met prikkeldraad of schrikdraad,
- alle dieren na sluitingstijd afsluitbaar op te hokken met deugdelijk hang- en sluitwerk,
- een 24/7 bereikbare calamiteitendienst die bij onraad gebeld kan worden met duidelijke vermelding van een noodnummer op een bord bij de ingang.

Momenteel geeft de beheerder van KBA in nauwe samenwerking met de beheerder van kinderboerderij Essesteijn in Voorburg Leidschendam invulling aan de 24/7 bereikbare calamiteitendienst. We geven (nog) geen uitvoering aan de overige aanbevelingen, omdat deze te kostbaar en/of niet uitvoerbaar zijn.

Personeel

Middin is een zorgorganisatie waarvan een aantal cliënten onder professionele begeleiding hun dagbesteding vervullen op KBA. De beheerder van KBA heeft het diploma MBO-4 Manager Dierverzorging en is eindverantwoordelijke en aanspreekpunt voor KBA. Daarnaast is er nog een terreinbeheerder en een 8-tal vrijwilligers. Samen vormen ze het beheerteam van KBA dat in totaal uit 32 personen bestaat.

De beheerder werkt nauw samen met de professionele begeleiders en de terreinbeheerder voor de dagelijkse taakverdeling en aansturing van het team. Daarnaast onderhoudt de beheerder de contacten met gemeente en het netwerk aan overige instanties zoals dierenartsen, veeartsen, Rendac, andere kinderboerderijen en (sociale) media. De beheerder verzorgt ook verkorte trainingen voor medewerkers, zodat het beleid consistent en deskundig wordt uitgevoerd.

5. Conclusie

Vanuit deze inventarisatie kunnen we concluderen dat de borging van Dierenwelzijn bij KBA op de meeste onderdelen goed op orde is. Door het fokbeleid van KBA en de aanwezigheid van Nijlganzen en Canadese ganzen (invasieve exoten) op het terrein komen we echter niet in aanmerking voor het Keurmerk Diervriendelijke Kinderboerderijen.

Verbeterpunten zijn er ook op het gebied van informatieverstrekking aan de bezoekers dat nu veelal mondeling tijdens persoonlijk contact plaatsvindt. We hebben de wens om informatieborden te ontwikkelen per diersoort met informatie over voeding, gedrag, omgang, huisvesting, kenmerken van de diersoort enz.

Verbeterpunten zijn er ook op het gebied van toezicht en veiligheid van de dieren op onbewaakte tijdstippen. Het terrein van KBA ligt vrij afgelegen met amper mogelijkheid tot sociale controle. KBA heeft een 24/7 bereikbare calamiteitendienst maar dit is onvoldoende om de veiligheid van de dieren 24/7 te waarborgen.